

BLOK OYUNLARINA İLİŞKİN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ¹

Ayşe Belgin AKSOY², Merve AKSOY³

Öz

Blok oyun materyalleri ile hazırlanmış bir ortam çocukların öğrenmesini ve gelişimini desteklemektedir. Bu ortamın hazırlayıcısı öğretmenlerdir. Öğretmenlerin blok oyuna ilişkin tutumu, çocuğu cesaretlendirmesi, önerilerde bulunması, ortam yaratması, sorular sorması, çocukların ürünlerine değer vermesi çocuğun blok oyuna katılım sürecini belirlemektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında tüm çocukların grup ya da tek başına oynayabileceği farklı şekil ve boyutlarda blokların bulunması gereklidir. Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin blok oyun uygulamalarına ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacı ile planlanmıştır. Araştırma nitel araştırma modelinde tasarlanmıştır. Çalışma grubuna, Ankara'da bulunan özel anaokulları ile bağımsız anaokullarında öğretmenlik yapan 20 öğretmen dahil edilmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen demografik bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin blok oyunlara genellikle oyun zamanında öğrenme merkezlerinde serbest oyunda yer verdikleri, en çok bloklar ile günlük yaşamda karşılaşılan nesnelere inşa ettirdikleri, blok oyun oynadıkları zamanlarda çocukların üst düzeyde katılım gösterdikleri, blok oyun sırasında gözlem yaparak çocukları değerlendirdikleri bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Blok, Blok Oyun, Okul Öncesi Eğitim, Öğretmen Görüşü

Early Childhood Teachers' Views about Block Play

Abstract

An environment prepared with block play materials supports children's learning and development. Teachers are preparers of this environment. Teachers' attitudes towards the block play, encouraging the child, making proposals, creating the environment, asking questions, valuing the products of the children determine the participation process of the children in the block play. Pre-school education institutions are required to have blocks in different shapes and sizes that all children can play alone or in groups. In this study, it has been aimed to determine early childhood teachers' perspectives about block play practices. Qualitative design was used at this study. The research group has been consisted of 20 teachers who work at primary pre-schools and independent public pre-schools in Ankara. Demographic information form and semi structured interview form which were prepared by researchers has been used for data collection. The research data which was collected was analyzed using content analysis. As a result of the study, it was revealed that teachers mostly use block play at play time activities at learning centers, children build objects which encountered in their daily lives with blocks, teachers show high level participation to children block play while they are playing with blocks, teachers make observation while children are playing with blocks in order to make an assessment.

Keywords: Block, Block Play, Early Childhood Education, Teachers' View

- 1 4. Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde (4. International Eurasian Educational Research Congress) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.
- 2 Prof.Dr., Gazi Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı E-posta:aksoya@gazi.edu.tr
- 3 Arş.Gör., Gazi Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı, E-posta: mervekarakasaksoy@gmail.com

Giriş

Oyun, okul öncesi dönemde kritik bir role sahiptir (Saracho ve Spodek, 1998). Çocuk oyun aracılığı ile öğrenir, yaşadığı dünyayı oyun ile anlamlandırır, kendisini en kolay ve en rahat oyun ile ifade eder (Youngquist ve Pataray-Ching, 2004). Ball'a göre oyun oynama fırsatından mahrum olan çocuklar yeteri kadar gelişemezler; oyunda bir hareket vardır, karşılıklı konuşma vardır, hem eğlenceli hem de ciddi bir uğraştır (akt. Oktay, 2007). Oyunlar; yapılarına göre, oynandığı yere göre, hareketlilik derecesine göre, oynanan materyale göre çeşitli şekillerde gruplandırılır. Oynanan materyale göre oyun çeşitlerine bakıldığında evcilik oyunları, yapı-inşa oyunları, manipülatif oyun ve doğal materyaller ile oyun şeklinde sınıflandırılır (Kolcu, 2014). Smilansky, bilişsel gelişim aşamalarına göre oyunu, fonksiyonel oyun, dramatik oyun, yapı-inşa oyunları ve kurallı oyunlar olarak sınıflandırmıştır (Smith, Cowie ve Blades, 2003). Yapı-inşa oyunları, çocukların yaratıcılıklarını destekleyen materyaller ile oynanır ve bu oyunda çocuklar hayallerindekileri inşa ederler. Çocuklar, yapı inşa oyunlarında çeşitli materyaller kullanırlar. Yapı inşa materyalleri açık uçlu materyallerdir ve çocuklar bu materyalleri kullanarak çeşitli inşalar yaparlar. Bu materyaller arasında bloklar da vardır (Englebright Fox ve Schirmmacher, 2014; Johnson, 1996; Johnson, Christie ve Yawkey, 1999; Sevinç, 2004).

Bloklar ilk tasarlandığı zamandan itibaren çocuklar tarafından en fazla tercih edilen oyun araçları arasındadır. Çocuğun çeşitli boyutlarda ünite bloklarını kullanarak oynadığı oyunlara blok oyun denir (Wellhousen ve Kieff, 2001). Çocuklar blokları kullanarak gerçek yaşamda gördükleri ya da hayallerindeki nesnelere, olayları, durumları, inşa edebilirler. Bu inşa sırasında bazen basit yapılar, bazen de daha çok bloğun kullanıldığı daha detaylı ve karmaşık yapılar inşa ederek blok oyunu oynarlar (Saracho, 1984). Yapı-inşa materyalleri arasında bulunan blok materyalleri, çocuğun yaratıcılığını kullanarak inşa ettiği; legolar, yap-bozlar, ünite blokları, plastik bloklar, ahşap bloklar, renkli bloklar gibi çeşitleri olan oyuncaklardır (Cevher Kalburan, 2011; Phelps, 2012). Çocuklar yıllardır blok oyun oynamaktadırlar. Bu oyunlarda genellikle çocuk blok yerine kullandığı eşyaları ya da blokları aklındaki nesneyi temsilen kullanır ve tamamen çocuğun yaratıcılığına bağlıdır. Bloklar ilk olarak Froebel (1885) tarafından eğitimsel bir amaç ile kullanılmaya başlanmıştır, Patty Smith Hill (1868-1946) ve Caroline Pratt (1867-1954) blok oyuncaklarını geliştirmişlerdir. Günümüzde ise Caroline Pratt'in tasarladığı bloklar ve Montessori'nin temel öğrenme materyalleri arasında yer alan bloklar halen kullanılmaktadır (akt. Wellhousen ve Kieff, 2001; Hirsch, 1996). Öğretmenlerin blok oyun sürecinde, oyunu gözlemleri, kayıt altına almaları, fotoğraf ve video çekmeleri, çocukları blok oyun ile ilgili olarak heveslendirecek materyaller hazırlamaları, çocukların açıklamalarını dinlemeleri az düzeyde katılımdır. Öğretmenlerin yardım gereksinimi olan çocuklara yardım etmesi, oyun hakkında çocuklara uygun sorular sorması yeni kelimeler öğretmesi orta düzeyde katılımdır.

Öğretmenlerin fiziksel olarak yakınlık kurması, blok binaların yapımında model olması, sözel önerilerde bulunması, yardım etmeyi önermesi, dramatik bir rol alması yüksek düzeyde katılımdır (Wellhousan ve Kieff, 2001).

Dünyada yapılan araştırmalar incelendiğinde blok oyunlarının çocukların; matematik becerilerini geliştirdiğine (Andrews, 2015; Hanline, Milton ve Phelps, 2001; Caldera vd., 1999), görsel ve mekânsal algılarını geliştirerek hafızalarını güçlendirdiğine (Nes ve Eerde, 2010; Nath ve Szücs, 2014; Verdine vd. , 2014), soyut düşünceyi geliştirdiğine (Otsuka ve Jay, 2016), çocuğun yaşı büyüdükçe daha karmaşık yapılar inşa ettiğine (Stiles ve Stern, 2001) yönelik çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Türkiye’de yapılan araştırmalara bakıldığında; öğretmenlerin oyun konusunda genel olarak görüşlerinin alındığı (Adak Özdemir ve Ramazan, 2014; Güneş ve Tuğrul, 2012), oyun etkinliklerinde kendilerini yeterli buldukları (Kadim, 2012), oyuncak kavramına ilişkin öğretmenlerin metaforik algıları (Giren ve Durak, 2015), yapılandırılmamış oyun materyallerinin çocukların yaratıcılığını geliştirdiği (Öncü ve Ünlüer, 2010), çocukların serbest zaman etkinliklerinde en çok sanat, evcilik ve blok merkezlerini tercih ettikleri (Özdemir, 2014) görülmektedir. Bununla birlikte diğer ülkelerde blok oyunlarına ilişkin araştırmaların yapıldığı görülürken, Türkiye’de blok oyunlarına ilişkin okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerini inceleyen araştırmaya rastlanmamıştır. Blok oyun çocuğun ifade edici, alıcı dil gelişimi, sosyalleşme ve ortak karar verme becerisinin gelişmesine, yaratıcılık ve matematiksel becerilerinin gelişimine katkı sağladığı için gereklidir (Hirsch, 1996; Wellhousan ve Kieff, 2001). Okul öncesi öğretmenlerinin, blok oyun ortamını düzenleme, tüm çocukları dahil etme ve oyun sürecinde rehberlik etme, ayrıca blokları farklı etkinliklerde kullanma konusunda yeterli bilgiye sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin blok oyuna ilişkin görüşleri ve farkındalıkları çocukların bütüncül gelişimi açısından önemlidir. Bu araştırmadan elde edilen bulguların öğretmenlere dönütler sağlayarak blok oyun uygulamalarının bilinçli bir şekilde gerçekleştirilmesine olanak sağlayacağı düşünülmüştür. Bu doğrultuda çalışmanın temel amacı, okul öncesi öğretmenlerinin blok oyun uygulamalarına ilişkin görüşlerini ortaya koymak ve aşağıdaki alt amaçlara yanıt aramaktır:

Bağımsız anaokulu ve özel anaokulunda görev yapan öğretmenler,

a-blok oyunlarına günlük eğitim akışında ne kadar süre ile yer vermektedirler?

b-blok oyunlarına günlük eğitim akışında nasıl (ne şekilde) yer vermektedirler?

c-blok oyunlarının günlük yaşamda kullanımına ilişkin ne yapmaktadırlar?

d-blok oyunlarında öğrenme sürecine ilişkin ne tür düzenlemeler yapmaktadırlar?

e-blok oyunlarına nasıl katılım gösterirler?

f- blok oyunlarını değerlendirme sürecinde nasıl kullanmaktadırlar?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel araştırma modeline göre tasarlanmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği bir araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmanın amacına uygun sorulara yanıt bulabilmek için nitel araştırma deseninde kullanılan görüşme tekniğinden faydalanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma grubu seçilirken amaçlı örneklem yöntemlerinden uygun örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanımaktadır. Uygun örnekleme yöntemi ise, zaman, para ve işgücü kaybını önlemeyi temel amaç edinir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013).

Çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Ankara ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bağımsız anaokullarında görev yapan 10 öğretmen ile özel anaokullarında görev yapan 10 öğretmen olmak üzere toplam 20 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır.

Tablo 1. Öğretmenlerin demografik özellikleri

Öğretmen	Yaş	Kıdem Yılı	Mezun Olduğu Bölüm	Çalıştığı Okul Türü	Çalıştığı Yaş Grubu
Ö1	24	3	Okul Öncesi Öğretmenliği	Özel A.	3
Ö2	25	3	Okul Öncesi Öğretmenliği	Özel A.	5
Ö3	24	1	Okul Öncesi Öğretmenliği	Özel A.	3
Ö4	25	3	Okul Öncesi Öğretmenliği	Özel A.	5
Ö5	27	5	Okul Öncesi Öğretmenliği	Özel A.	5
Ö6	23	2	Okul Öncesi Öğretmenliği	Özel A.	3
Ö7	27	4	Okul Öncesi Öğretmenliği	Özel A.	5
Ö8	27	3	Okul Öncesi Öğretmenliği	Özel A.	4
Ö9	26	4	Okul Öncesi Öğretmenliği	Özel A.	5
Ö10	28	4	Çocuk Gelişimi	Özel A.	5
Ö11	48	29	Çocuk Gelişimi	Bağımsız A.	3
Ö12	34	10	Okul Öncesi Öğretmenliği	Bağımsız A.	4
Ö13	43	21	Çocuk Gelişimi	Bağımsız A.	4
Ö14	45	22	Çocuk Gelişimi	Bağımsız A.	5
Ö15	52	26	Çocuk Gelişimi	Bağımsız A.	5
Ö16	32	10	Okul Öncesi Öğretmenliği	Bağımsız A.	5
Ö17	30	8	Okul Öncesi Öğretmenliği	Bağımsız A.	4
Ö18	35	10	Okul Öncesi Öğretmenliği	Bağımsız A.	3
Ö19	34	6	Okul Öncesi Öğretmenliği	Bağımsız A.	4
Ö20	32	10	Çocuk Gelişimi	Bağımsız A.	5

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin blok oyun uygulamaları ve blok oyun hakkındaki görüşlerini belirlemek için araştırmacılar tarafından demografik bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.

Demografik bilgi formu.

Demografik bilgi formunda öğretmenlerin kişisel bilgilerini içeren, cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, mezun olunan üniversite ve anabilim dalı, görev yapılan yaş grubu ve okul türü yer almıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu.

Öğretmenlerin görüşlerinin belirlenebilmesi için nitel araştırma deseninde kullanılan önemli ölçme araçlarından biri olan görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Patton'a (1987) göre görüşmenin amacı, bir bireyin iç dünyasına girmek ve onun bakış açısını anlamaktır (Yıldırım ve Şimsek, 2013). Yarı yapılandırılmış görüşmede katılımcılar kendilerini derinlemesine ifade etme olanağı bulur (Büyükoztürk, vd. , 2013).

Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular Wellhousan ve Kieff'in (2001), Hirsch'in (1996) ve Phelps'in (2012) blok oyuna ilişkin kitaplarındaki okul öncesi dönemde blok oyun planlaması ve öğretmen katılım süreci bölümlerinden yararlanılarak hazırlanmıştır. Hazırlanan form, konu ile ilgili uzmanlık ve deneyime sahip üç öğretim elemanının görüşlerine sunulmuştur. Görüşme formunda öğretmenlerin blok oyun uygulamalarına ilişkin görüşlerini saptamaya yönelik blok oyuna günlük akışta ne kadar ve nasıl yer verdikleri, blok oyunların günlük yaşamda kullanımına ilişkin neler yaptıkları, öğrenme sürecine ilişkin blok oyunlarında ne tür düzenlemeler yaptıkları, blok oyunlarında çocuklarla etkileşim kurma amacıyla ne yaptıkları, blok oyunlarını değerlendirme sürecinde nasıl kullandıkları sorularına yer verilmiştir.

Formlar, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı Kasım ayında öğretmenler ile yüz yüze görüşülerek doldurulmuştur. Öğretmenlere çalışmanın ana hatları ayrıntı verilmeden ifade edilmiş, çalışmaya katılmalarında gönüllülük esas alınmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada elde edilen verileri analiz etmede içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalar ile bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir tekniktir (Büyükoztürk, vd. , 2013). Görüşme yapılan öğretmenlerin formları numaralandırılmıştır. Görüşme formlarındaki cevaplar incelenerek tablolar oluşturulmuş ve ilgili alan yazından yararlanılarak nitel veri analizi için bir çerçeve oluşturulmuştur. Bu çalışmada verilerin kategorileştirilmesi ve temaların ortaya çıkartılması amaçlanmıştır ve veriler farklı araştırmacılar tarafından kodlanmıştır. Veri analizinin güvenilirliği Miles ve Huberman (2015)'in [Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) X 100] formülü kullanılarak test edilmiştir. Araştırmacılar arasındaki kodlayıcı uyumu %90 olarak belirlenmiştir (Miles ve Huberman, 2015). Kodlayıcılar arasında görüş ayrılığına sebep olan maddeler için uzlaşmaya varılmıştır. Araştırmacıların kodlamaları karşılaştırılmış veri analizinin güvenilirliği sağlanmıştır. Ek olarak çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini arttırmak amacıyla öğretmenlerin görüşlerini belirten alıntılara yer verilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Çocukların Bir Gün İçerisindeki Blok Oyun Oynama Süreleri Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	Özel Anaokulu f	Bağımsız Anaokulu f	Toplam
15 dk ve daha az	1	2	3
16-30 dakika arası	8	7	15
31 dk ve daha fazla	1	1	2

Tablo 2’de, öğretmenlerin bir gün içerisindeki blok oyun oynama süreleri hakkındaki görüşlerine bakıldığında çocukların genellikle 16 ile 30 dakika arasında (f=15) blok oyun oynadıklarını düşündükleri görülmektedir. Bununla birlikte çok az çocuğun 30 dakikadan fazla (f=2) blok oyun oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3. Öğretmenlerin Günlük Eğitim Akışında Blok Oyunlarına Yer Verme Şekilleri

Görüşler	Özel Anaokulu f	Bağımsız Anaokulu f	Toplam
1.Serbest Zaman Etkinlikleri			
Güne Başlama Zamanından Sonra Serbest Oyun	5	7	12
Gün İçerisinde (Etkinlikler Arası) Serbest Oyun	3	2	5
Günü Değerlendirme Zamanından Sonra Serbest Oyun	7	6	13
Toplam	15	15	30
2.Matematik Etkinlikleri			
Gruplama	2	-	2
Grafik Oluşturma	1	-	1
Toplama	2	1	3
Çıkarma	1	1	2
Ölçme	1	-	1
Toplam	7	2	9
3.Oyun Etkinlikleri			
Yarışma Oyunları	1	-	1
Kurallı Oyunlar	1	-	1
Toplam	2	-	2
4.Drama Etkinlikleri			
Drama Etkinliklerinde Materyal Olarak Kullanma	1	1	2
Toplam	1	1	2

5.Fen- Doğa Etkinlikleri			
Ölçme-Karşılaştırma Deneyi	1	-	1
Toplam	1	-	1
6.Diğer			
İşlenilen Tema Kap-samında Şekil/Yapı Oluşturma	1	-	1
Renk Kavramı Öğretme	1	1	2
Şekil Kavramı Öğretme	-	1	1
Kitap Çalışması Sonrası Hareketlenmelerini Sağlama		1	1
Toplam	2	3	5

*Tablodaki bir öğretmen birden fazla alanda blok oyununa yer verdiği için toplam öğretmen sayısından fazla çıkmıştır.

Tablo 3'te öğretmenlerin günlük eğitim akışında blok oyunlara yer verme şekilleri 6 ayrı kategoride toplanmıştır. Bunlar; serbest zaman, matematik, oyun-hareket, drama, fen-doğa ve diğer etkinlikler olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin en fazla blok oyuna yer verdiği etkinlik serbest zaman etkinlikleri (f=30) olmuştur. Bunu matematik etkinlikleri (f=9) kategorisi izlemektedir. Özel okulda ve bağımsız okulda çalışan öğretmenlerin blok oyuna serbest zaman etkinliklerinde yer verme sıklıkları eşit iken, özel anaokulunda çalışan öğretmenlerin (f=7), bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenlere (f=2) göre matematik etkinliklerinde blok oyunlarına daha çok yer verdikleri görülmektedir. Blok oyunlara genellikle güne başlama zamanı (f=12) ve günü değerlendirme zamanından (f=13) sonraki serbest zaman etkinliklerinde yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Matematik etkinlikleri içerisinde bloklar ile en çok toplama işlemleri (f=3) yapıldığı görülmektedir. Aşağıda öğretmenlerin serbest zaman etkinlikleri ve matematik kategorisine ait görüşlerinden örneklere yer verilmiştir:

"Sabah geldiklerinde ve eve gitmeden önce oynuyorlar, programda serbest zaman olarak yer veririm." (Ö12)

"Akşam günü değerlendirmeden sonra çocukları serbest bırakarak oynamalarına izin veririm." (Ö1)

"Serbest zamanlarda ve bazı matematik (toplama, çıkarma, gruplama) etkinliklerinde sıklıkla kullanırız." (Ö7)

Tablo 4. Öğretmenlerin Blok Oyunu Günlük Yaşam ile İlişkili Olarak Kullanma Durumları

Görüşler	Özel Anaokulu f	Bağımsız Anaokulu f	Toplam
1.Blok Oyunu Günlük Yaşam ile İlişkilendirmiyorum	4	2	6
Toplam	4	2	6
2.Günlük Yaşamdaki Nesneleri Bloklar İle İnşa Etme			
-Binalar	1	3	4
-Yollar	1		1
-Köprüler/Kuleler	1	3	4
-Otopark	1	-	1
-Taşıtlar		3	3
-Havaalanı	1	-	1
-Hayvanat Bahçesi/ Çiftlik	1	2	3
-Diğer		2	2
Toplam	6	13	19
3.Günlük Yaşamda Kullanabilecekleri Becerileri Geliştirme			
-Matematiksel Beceri- lerini Geliştirme	3	-	3
-Sorun Çözme Beceri- lerini Geliştirme	2	1	3
-Motor Becerilerini Geliştirme	1	-	1
-Oyun Kurma Beceri- lerini Geliştirme		1	1
Toplam	6	2	8
4.Diğer			
-Aileleri Blok Oyu- nun Önemine İlişkin Bilgilendirme	-	1	1
Toplam	-	1	1

*Tablodaki bir öğretmen birden fazla alanda blok oyununa yer verdiği için toplam öğretmen sayısından fazla çıkmıştır.

Tablo 4’de öğretmenlerin blok oyunu günlük yaşamla ilişkilendirme durumları dört ayrı kategori altında toplanmıştır. Bunlar blok oyunu günlük yaşam ile ilişkilendirmeyenler, günlük yaşamdaki nesnelere bloklar ile inşa edenler, blokları günlük yaşamda kullanabilecekleri becerileri geliştirmek için kullananlar ve diğer kategorileridir. Öğretmenlerin en fazla günlük yaşamdaki nesnelere bloklar ile inşa ettirdikleri (f= 19) sonucuna ulaşılmıştır. Bu kategoriyi blokları günlük yaşamda kullanabilecekleri becerileri geliştirmek (f=8) için kullananlar kategorisi takip etmektedir. Günlük yaşamdaki nesnelere en fazla inşa edilenler arasında binalar (f=4), köprüler/kuleler (f=4) olduğu görülmektedir. Bağımsız anaokullarında çalışan öğretmenler (f=13), özel okullardaki öğretmenlere göre (f=6) daha fazla günlük yaşamdaki nesnelere bloklar ile inşa ettirdiklerini belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin günlük yaşamdaki nesnelere bloklar ile inşa ettirme kategorisine ait görüşlerinden örnekler yer verilmiştir:

“Bloklarla otopark, havaalanı, hayvanat bahçesi uygulamaları yaparız ve bu uygulamalar için onları yönlendiririm.” (Ö10)

“Ev, otobüs, tren, kule, çiftlik gibi şeyler yapmaları konusunda yönlendirerek oyun kurmalarına yardımcı olurum.” (Ö16)

Tablo 5. Öğretmenlerin Öğrenme Sürecinde Blok Oyunlarında Yaptıkları Düzenlemeler

Görüşler	Özel Anaokulu f	Bağımsız Anaokulu f	Toplam
1.Düzenleme yapmıyorum	4	2	6
Toplam	4	2	6
2. Çevre Düzenlemeleri			
-Blok Oyun Ortamını Dikkat Çekecek Şekilde Düzenleme	1	4	5
-Blok Oyun Ortamını Çocukların Rahat Edebilecekleri Genişlikte Düzenleme	1	-	1
-Blok Oyun Ortamını Farklı Büyüklüklerde Blok Olacak Şekilde Düzenleme	1	-	1
-Blok Oyun Ortamını Her Hafta Farklı Blok Materyalleri ile Düzenleme	1	-	1
- Blokları Diğer Nesnelere ile Birlikte Kullanabilecekleri Ortam Yaratma	1	-	1
-Blok Oyun Ortamına Yapı Resimleri Asma	-	1	1
Toplam	5	5	10
3.Etkinliğe Yönelik Düzenlemeler	-		
- Bloklar ile Etkinlik Oluşturma	4	6	10
Toplam	4	6	10

*Tablodaki bir öğretmen birden fazla alanda blok oyununa yer verdiği için toplam öğretmen sayısından fazla çıkmıştır.

Tablo 5’de öğretmenlerin öğrenme sürecinde blok oyunlarında yaptıkları düzenlemelere ilişkin görüşleri üç kategori altında toplanmıştır. Bunlar herhangi bir düzenleme yapmayanlar, çevre düzenlemeleri yapanlar ve etkinliğe yönelik düzenleme yapanlar kategorileridir. Öğretmenlerden çevre düzenlemeleri yapanlar (f=10) ve etkinliğe yönelik düzenlemeler yapanlar (f=10) , herhangi bir düzenleme yapmayanlardan (f=6) daha fazladır. Öğretmenlerin öğrenme sürecinde blok oyunlarında yaptıkları düzenlemeler özel anaokulu ya da bağımsız anaokulunda çalışmalarına göre farklılık göstermemiştir. Öğretmenlerin öğrenme sürecindeki düzenlemelerine ilişkin görüş örneklerine aşağıda yer verilmiştir:

“Çocukların dikkatini çekecek şekilde ve süreçte yer alan konu türlerine uygun olarak düzenlerim.” (Ö2)

“Çocukların rahat edebilecekleri büyüklükte geniş bir ortam hazırlarım.” (Ö3)

“...İlgi çekmesi amacıyla merkezdeki blokları haftalık olarak değiştiriyorum. Her hafta farklı bir türü eksiltiyorum.” (Ö4)

“Blokları kavram öğretmede ve kavramları pekiştirmede kullanırım, farklı türde bloklar kullanırım. Bloklar ile diğer nesnelere birlikte kullanmaları için fırsatlar yaratırım.” (Ö6)

“Günlük yaşamdaki yapılara benzer yapı resimlerini blok oyuncaklarının yanına koyarım.” (Ö13)

“...Dikkat çekici afişler, resimler asarım..” (Ö20)

Tablo 6. Öğretmenlerin Blok Oyuna Katılım Durumları

Görüşler	Özel Anaokulu f	Bağımsız Anaokulu f	Toplam
1.Alt Düzey Katılım			
-Gözlem Yapma	2	1	3
-Çevre Düzenleme	1	-	1
-Çocukları Blok Oyunlarında Dinleme	2	-	2
Toplam	5	1	6
2. Orta Düzeyde Katılım			
-Oyuna İlişkin Soru Sorma	4	3	7
- İhtiyacı Olana Yardım Etme	1	1	2
-Blok Oyun ile İlgili Araştırma Yapma	1	-	1
Toplam	6	4	10
3.Üst Düzey Katılım			
-Oyunda Model Olma	2	2	4
-Önerilerde Bulunma	2	1	3
-Oyuna Katılır/Dramatik Rol Alma	4	8	12
Toplam	8	11	19

*Tablodaki bir öğretmen birden fazla alanda blok oyununa yer verdiği için toplam öğretmen sayısından fazla çıkmıştır.

Tablo 6'da öğretmenlerin blok oyuna katılım durumları Kieff ve Wellhousen'ın (2001) sınıflandırmasına göre alt düzey, orta düzey ve üst düzey katılım olmak üzere üç kategoride toplanmıştır. Öğretmenlerin en fazla üst düzeyde katılım (f=19) gösterdikleri görülmektedir. Bunu sırasıyla orta düzey (f=10) ve alt düzey (f=6) katılım kategorileri izlemektedir. Öğretmenlerin en fazla oyuna katılarak ve dramatik rol alarak (f=12) üst düzeyde katılım gösterdikleri görülmektedir. Aşağıda öğretmenlerin blok oyuna katılım durumu görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir:

"Oyuna dahil olurum. O an işim varsa yanlarına oturamıyorsam bile çok güzel şekiller oluşturduklarını söylerim." (Ö1)

" Kendim de bir köşede oyun kurarak, Sen ne yapıyordun? Bana da öğretir misin? Peki başka neler yapabiliriz? Bunun için başka hangi malzemeler uygundur? Onun yerine başka hangi malzemeyi koyalım? Gibi genelde sorularla giriş yapar ve beyin fırtınası sağlarım. Kurulabilecek oyunlara dair birkaç örnek gösterdiğim oluyor. Bazı çocuklar aşırı çekimser kalıyor veya oyuncakları sadece dağıtma ve fırlatma aracı olarak görüyor. Bu nedenle bloklarla neler yapılır bazen göstermek gerekiyor." (Ö4)

"Çocukların oyunlarına katılıp oyunlarında aktif görev almaya çalışıyorum. Oyunlar sırasında soru-cevap yöntemiyle öğrenilen bilgilerin kontrolünü yapmış oluyorum." (Ö16)

Tablo 7. Öğretmenlerin Blok Oyunlarını Değerlendirme Sürecinde Kullanım Durumları

Görüşler	Özel Anaokulu f	Bağımsız Anaokulu f	Toplam
1. Blokları Değerlendirme Sürecinde Kullanmıyorum	1	4	5
Toplam	1	4	5
2.Etkinliklerin Sonunda Blok Oyun ile Değerlendirme			
-Öğrendiklerimiz hakkında sohbet eden- ken araç olarak kullanma	1	-	1
-Öğrenilen matematik etkinliğini değer- lendirme	4	-	4
-Öğrenilen kavramı/temayı değerlendirme	4	-	4
Toplam	9	-	9
3.Blok Oyun Etkinliklerini Değerlen- dirme			
-Gözlem Yapma	1	5	6
-Soru - Cevap	1	1	2
-Oyuna Dahil Olma		2	2

Toplam	2	8	10
4.Diğer			
-Ödül Olarak Kullanma	1	-	1
Toplam	1	-	1

*Tablodaki bir öğretmen birden fazla alanda blok oyununa yer verdiği için toplam öğretmen sayısından fazla çıkmıştır.

Tablo 7’de öğretmenlerin blok oyunu değerlendirme sürecinde kullanmalarına ilişkin görüşleri dört kategori altında toplanmıştır. Öğretmenlerin en fazla blok oyun etkinliklerini değerlendirdikleri (f=10) sonucuna ulaşılmıştır. Bunu etkinliklerin sonunda blok oyun ile etkinliği değerlendirme (f=9) takip etmektedir. Özel anaokulu öğretmenlerinin etkinliklerin sonunda blok oyun ile değerlendirme yaptıkları görülürken, bağımsız anaokullarındaki öğretmenlerin (f=0) blok oyun ile değerlendirme yapmadıkları görülmektedir. Bağımsız anaokullarındaki öğretmenlerin (f=2) özel anaokullarındaki öğretmenlere (f=8) göre blok oyun etkinliklerini daha fazla değerlendirdikleri anlaşılmıştır. Öğretmenlerin en çok blok oyun sırasında gözlem yaparak (f=6) değerlendirdikleri görülmektedir. Aşağıda öğretmenlerin blok oyunlarını değerlendirme sürecinde kullanma durumlarına ilişkin görüşlerden örneklere yer verilmiştir:

“Blok oyun sırasında gözlem yöntemi ve soru-cevap yöntemi ile her çocuğu değerlendiririm.” (Ö3)

“Sınıf içerisinde bloklar oluşturarak gruplara böler, her grubun temaya uygun öğrendiklerini blokla oluşturarak sınıftaki diğer arkadaşlarına anlatmalarına fırsat veririm.” (Ö5)

“Konu sonrası değerlendirme için örüntü gibi matematik çalışmaları yaparım.” (Ö10)

“Çocukların blok oyunları sırasında oyunlarını gözlemleyerek ya da aktif katılarak, lider özelliğe sahip olma, küçük ve büyük kas becerileri, iş birliği, yaratıcılık, problem çözme, iletişim gibi konularda çocukları tanıma fırsatı buluyorum.” (Ö16)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin günlük eğitim akışında blok oyunlara serbest zaman, matematik, oyun, drama, fen-doğa etkinliklerinde yer verdiği görülmüştür. Phelps’e (2012) göre bloklar birçok etkinliğin içerisinde yer alabilmektedir. Bunlar; öğrenme merkezlerinde serbest oyun etkinliği, matematik etkinliği, dil etkinliği, oyun-hareket etkinliği, fen etkinliği, sanat etkinliği, müzik etkinliği olabilmektedir. Araştırmanın bulgularına göre öğretmenler en çok serbest zaman etkinliklerinde çocukların blok oyuncakları ile oynadıklarını belirtmişlerdir. Serbest zamanı takip eden etkinliğin ise matematik etkinliği olduğu görülmektedir, ancak yine de serbest zaman etkinliğine göre sıklığının az olduğu

görülmektedir. Phelp's (2012) müzik ve sanat etkinliklerinde de bloklara yer verilebileceğini belirtirken, müzik ve sanat etkinliklerinde blok oyuna yer veren öğretmene rastlanmamıştır. Diffly, Donaldson ve Saaaman'a göre (2001), öğretmenlerin etkinliklerdeki materyal seçimleri çocukların materyalleri keşfetmelerine ve çeşitli materyalleri farklı amaçlarla kullanmalarına olanak sağlamaktadır. Küçüköğlü ve Kızıлтаş (2012) yaptıkları çalışmada Rusya ve İngiltere gibi ülkelerin okul öncesi öğretmeni yetiştirme programlarındaki amaçlarından birisinin yaratıcı ve esnek öğrenme olduğunu belirtirken, ülkemizde okul öncesi yetiştirme programlarında böyle bir amaca yer verilmediğini belirtmiştir. Türkiye'de öğretmenlerin bloklara sanat ve müzik etkinliklerinde yer vermemeleri yaratıcı ve esnek öğrenme amacının yeterince içselleştirilmediği ile açıklanabilir.

Hirsch'e (1996) göre çocuklar günlük yaşamdaki gördüklerinden, tecrübelelerinden ve hayal güçlerinden faydalanarak bloklar ile yapıları oluşturmaktadırlar. Öğretmenlerin blok oyunlarının günlük yaşamda kullanımına ilişkin görüşleri Hirsch'in düşüncesi ile paralellik göstermektedir. Öğretmenlerin çoğunluğu çocukların günlük yaşamdaki nesnelere bloklar ile inşa ettiklerini belirtmişlerdir.

Wellhousan ve Kieff'e (2001) göre, öğretmenler blok oyun merkezini sınıfta sessiz olması gereken merkezlerden (Ör: Kitap merkezi) uzak bir yere düzenlemelilerdir, küçük lego gibi parçalar içeren oyuncaklar ile masa üzerinde daha büyük bloklar ile halı üzerinde oynamaları için blok merkezinde hem yer halısı hem de masa olmalıdır, blokların rahatlıkla oynanabileceği yeterli genişlikte bir alan olmalıdır, blok merkezinde ya da yakınında bloklar ile birleştirilerek oynanabilecek farklı nesnelere olmalıdır, blok merkezinde farklı boyutlarda, yumuşak-sert, tek-çok amaçlı, birlikte ya da yalnız oynayabileceği bloklar olmalıdır. Araştırma bulgularında, öğretmenler; blok oyun ortamını dikkat çekecek şekilde, çocukların rahat edebileceği genişlikte, farklı büyüklükte bloklar olacak şekilde, diğer nesnelere ile birlikte kullanabilecekleri bir ortam olacak şekilde düzenlediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin gürültülü ve sessiz olan merkezleri birbirinden ayırdıklarını, hem masa hem halı üzerinde bloklar ile oyun oynadıklarını belirten görüşlerine rastlanmamıştır. Özsrkıntı, Akay ve Yılmaz Bolat (2014) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin sınıfın fiziki koşullarının uygun olmamasından ve çocuk sayısının fazla olmasından kaynaklı öğrenme merkezlerini oluşturmada sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmada da öğretmenlerin gürültülü ve sessiz merkezleri birbirinden ayrı oluşturduklarını belirtmemelerinin, sınıfların fiziki koşullarının uygun olmamasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Smilansky'e göre çocukların öğrenmesine yardım etmek için en etkili yöntem oyun sürecidir (akt. Hirsch, 1996). Bu süreçte öğretmenin çocuklara uyarı sağlaması, çocukları doğru bir şekilde yönlendirmesi, onlara model olması, önerilerde bulunması, destekleyici yorumlar yapması önemlidir. Çocuğun gelişim özelliklerini bilerek oyun sırasında gözlem yapmak, çocuğa uygun oyun etkinlikleri plan-

lamaya yardımcı olur (Sheridan, Harding ve Meldon – Smith, 2005). Wellhousan ve Kieff'in (2001) blok oyunlarına öğretmen katılımını sınıflandırmalarına göre araştırma bulgularında öğretmenlerin yüksek düzeyde katılım gösterdikleri, çocuklara model oldukları, sözel önerilerde buldukları, yardım etmeyi önerdikleri, dramatik rol aldıkları görülmektedir.

Öğretmenlerin blok oyun sırasında en çok gözlem yaparak blok oyunları değerlendirdikleri görülmektedir, ancak öğretmenler bu gözlemlerini kayıt altına aldıklarını belirtmemişlerdir. Helm, Beneke ve Steinheimer'a göre sadece gözlem yapmak yeterli değildir, gözlemlenen davranışların ve durumların not alınarak doküman haline getirilmesi gerekmektedir (akt. Wellhousen ve Kieff, 2001). McAfee ve Leong'a göre (2012), yapılan gözlemlerin kayıt altına alınması zaman ve dikkat gerektirmesinin yanında, çocuklarla devam etmekte olan etkileşimin kesilmesine yol açmaktadır. Öğretmenlerin, gözlem sırasında çocuklarla etkileşimlerini kesmek istemedikleri ya da yazmaya fazladan zaman ayıramadıkları için gözlemlerini kayıt altına almadıkları düşünülebilir.

Franklin (1950), Rudolpf ve Cohen (1964)'e göre bloklar çocukların yaratıcılığı ve kişisel tatmini için gereklidir, ayrıca matematiksel becerileri geliştirmektedir (akt. Wellhousen ve Kieff, 2001). Araştırma bulguları da Franklin, Rudolpf ve Cohen'in düşüncelerini desteklemektedir ve öğretmenler blok oyun oynayan çocuklarda en çok yaratıcılığın geliştiğini düşünmektedirler.

Çocukların blok oyun alanında bilinçli bir şekilde desteklenebilmesi için okul öncesi öğretmenlerinin blok oyun alanında bilgi sahibi olması, blok oyun için ortam hazırlaması, günlük eğitim akışında blok oyuna yer vermesi, oyun sırasında katılım göstererek çocuğu desteklemesi ve çocukların blok oyunlarını değerlendirerek gelecek blok etkinliklerini şekillendirmesi gerekmektedir. Sonuçlar genel olarak dikkate alındığında, öğretmenlerin blok oyunlarına genellikle öğrenme merkezlerinde serbest oyun etkinliklerinde yer verdikleri, blokları kullanarak etkinlikler oluşturdukları, blok oyun zamanlarında üst düzeyde katılım gösterdikleri, blok oyun sırasında gözlem yaparak çocukları değerlendirdiklerini belirttikleri görülmektedir. Tüm bu sonuçlar düşünüldüğünde, yükseköğrenim kurumlarında ilgili derslerde öğretmen adaylarına çocukların bütüncül gelişimlerini desteklemek amacı ile blok oyun etkinlikleri planlama, blok oyun merkezi düzenlemeleri amacıyla derinlemesine ve uygulamalı çalışmalar yaptırılabilir, bu şekilde öğretmen adayları blok oyunları ile çocuklarının gelişim ve eğitimi için bilinçli şekilde desteklemenin önemini kavrayabilirler. Öğretmenler, blokların yanında yapı inşaya yer veren kitaplar, çeşitli açık ve kapalı uçlu materyaller de sunarak blok oyunu destekleyebilirler. Ayrıca çocukları tanıma amacıyla blok oyun davranışlarını inceleyen daha fazla çalışma yapılabilir. Bu doğrultuda blok oyunu değerlendirmede geçerli ve güvenilir ölçme araçları geliştirmeye gereksinim vardır.

Kaynakça

- Adak Özdemir, A. & Ramazan, O. (2014). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oyuna İlişkin Görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 3 (4) 298- 308.
- Aksoy, A. B. (2014). Çocuğun gelişimine bağlı oyun aşamaları ve oyun türleri. Ayşe Belgin Aksoy & Hale Dere Çiftçi (Ed.). *Erken Çocukluk Döneminde Oyun: Duyu-motor Oyundan Kurallı Oyuna* içinde (s. 36-53). Ankara: Pegem Akademi.
- Andrews, N. (2015). Building Curriculum during Block Play, *Dimensions of Early Childhood*. 11 (1) 168–308.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Caldera, Y. M., Culp, A. M., Brien, M. O., Truglio, R. T., Alvarez, M., & Huston, A. C. (1999). Children's Play Preferences , Construction Play with Blocks , and Visual-spatial Skills : Are they Related ? , *International Journal of Behavioral Development*. 23(4), 855–872.
- Cevher Kalburan, N. (2011). *Erken Çocukluk Döneminde Yaratıcılık ve Sanat*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Diffily, D., Donaldson, E.& Sassman,C. (2001). *Early Childhood Learning Center*. Scholastic Professional Books: New York.
- Englebright Fox, J.& Schirmmacher, R. (2014). *Çocuklarda sanat ve yaratıcılığın gelişimi*. (Aral, N.& Duman,G., Çev. Ed.). Ankara: Nobel.
- Giren, S., & Durak, E. (2015). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oyuncak Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 561-575.
- Güneş, G., Tuğrul, B. (2012). A play tens of teachers, and hundreds of their ideas about child' who doesn't play. *Social and Behavioral Sciences*, 47, 2025-2030.
- Johnson, H.M. (1996). *The Art of Block Building*. Hirsch, E.S (Ed.) The block book . (s. 9-12). Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.
- Johnson, J. E., Christie, J. F., & Yawkey, T. D. (1999). *Play and Early Childhood Development* (2. Baskı). New York: Addison Wesley Longman.
- Kadim, M. (2012). Okul öncesi öğretmenlerinin oyun etkinliklerine ilişkin öz yeterliliklerinin görev yapılan okul türüne göre incelenmesi. *Neveşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2 (1).1-21.
- Kolcu, Ş. (2014). *Farklı Bilişsel Tempodaki Çocukların Oyun Davranışlarının ve Akran İlişkilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Hanline, M. F., Milton, S., & Phelps, P. (2001). Young Children's Block Construction Activities: Findings From 3 Years of Observation. *Journal of Early Intervention*. 24 (3), 224-237.<http://doi.org/10.1177/10538151010240030701>
- Hirsch, E.S. (1996). *The block book : National association for the education for young children*. Washington, D.C.
- Küçüköğlü, A., & Kızıldaş, E. (2012). Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Rusya ve Türkiye okul öncesi öğretmen yetiştirme programlarının karşılaştırılması. *İlköğretim Online*, 11(3).

- McAfee, O. & Leong, J. (2012). *Erken Çocukluk Döneminde Gelişimin ve Öğrenmenin Değerlendirilmesi ve Desteklenmesi*. (Ekinci, B. Çev. Eds.). Ankara : Nobel.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2015). *Nitel veri analizi*. (Sadegül Akbaba Altun & Ali Ersoy, Çev. Ed.). Ankara: Pegem.
- Nath, S., & Szücs, D. (2014). Construction play and cognitive skills associated with the development of mathematical abilities in 7-year-old children, *Learning and Instruction*. 32, 73-80.
- Nes, F. Van, & Eerde, D. Van. (2010). Spatial Structuring and the Development of Number Sense : A case study of young children working with blocks. *The Journal of Mathematical Behavior*. 29, 145–159. <http://doi.org/10.1016/j.jmathb.2010.08.001>
- Oktay, A. (2007). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon.
- Otsuka, K. & Jay, T. (2016). Understanding and supporting block play: Video observation research on preschoolers' block play to identify features associated with the development of abstract thinking. *Early Child Development and Care*. 187 (5-6), 990-1003. doi:10.1080/03004430.2016.1234466
- Öncü, E. Ç., & Ünlüer, E. (2010). Preschool children's using of play materials creatively. *Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 4457-4461.
- Özdemir, S. (2014). 5-6 yas grubu çocukların serbest zaman etkinliklerindeki oyun ve oyuncak tercihlerinin incelenmesi. *Journal of Educational Science*, 2(2).
- Özsırkıntı, D., Akay, C., & Yılmaz Bolat, E. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşleri (Adana ili örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1).
- Phelps, P.C. (2012). *Let's Build*. Lewisville: Gryphon House.
- Poyraz, H. (2003). *Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyuncak*. Ankara : Anı yayınları.
- Saracho, O. (1984). Construction and Validation of the Play Rating Scale. *Early Childhood Development and Care*, 17, 199-230.
- Saracho, O.N. & Spodek, B. (1998). *Multiple Perspectives of Play in Early Childhood Education*. New York: State University of New York Press.
- Sevinç, M. (2004). *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitiminde Oyun*. İstanbul: Morpa.
- Sheridan, M. D., Harding, J. & Meldon-Smith, L. (2005). *Play in Early Childhood : from birth to six years*. London : Routledge.
- Smith, P. K., Cowie, H., & Blades, M. (2003). *Understanding Children's Development*. Malden, MA : Blackwell Pub.
- Stiles, J., & Stern, C. (2001). Developmental Change in Spatial Cognitive Processing : Complexity Effects and Block Construction Performance in Preschool Children, *Journal of Cognition and Development*. 2(2), 157–187.
- Verdine, B. N., Golinkoff, R. M., Hirsh-pasek, K., Newcombe, N. S., Filipowicz, A. T., Chang, A., & Emerson, R. W. (2014). Deconstructing Building Blocks : Preschoolers' Spatial Assembly Performance Relates to Early Mathematical Skills, *Child Development*. 85(3), 1062–1076. <http://doi.org/10.1111/cdev.12165>

Wellhousen, K. & Kieff, J.E. *A Constructivist Approach to Block Play in Early Childhood*. 2001. Canada: Thomson Learning.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Youngquist, J.& Pataray-Ching, J. Revisiting Play: Analyzing and Articulating Acts of Inquiry. *Early Childhood Education Journal*. 31 (3). 171-178